

kin irakur dezakeena edo zortzi urtetik beherakoei konda daitekeena.

Urte honen bukaeran, *Xirrista*-ren 48 ale kaleratuak izango dira, *Kometa*-ren lehen bi zenbakiak baita ere. Xede hau plazaratuz, Iparraldeak erakutsi dio Euskal Herri osoari eta bereziki Hegoaldeari, gai zela ere maila handiko kultur produktu batzuen bideratzeko eta eskaintzeko, euskararen modernitatea aldi bat gehiago frogatuz gainera.

Agian, proiektu honen iraunkortasunean finkatzeko, Hegoaldeak ekarriko dio hasiera honetan beharrezkoa duen sostengua, ume asko *Xirrista* eta *Kometa*-ren harpidedun eginez eta euskarazko ekoizpenek daukaten laguntza ekonomikoa segurtatuz. Euskaraz arituko den biharko irakurlegoaren moldatzen handizki lagunt baitezakete era honetako aldizkariak.

INAKI IRAZABALBEITIA

Euskal kulturaren munduan ezinegonaren zantzuak nabarmentak dira nonnahi. Kulturgintzan dihardugunok etorkizunaren kezka burutik ezin kendurik gabilta; atzera egiten ari ote gara? Euskal kulturaren mundua gogoetan murgilduta dago, ondorioz.

Egunkaria Sortzen elkartearen urte bukaerako ohizko bileran, batek baino gehiagok euskal kulturaren egoera, estatus eta etorkizunari buruzko kezkak jaulki zituen. Eztabaida eta iritzitruke aberasgarria gertatu zen eta horretan Euskal Idazleen Elkartean hausnarketa-prozesu bati ekitekotan zeudela berri eman ziguten. Euskal kultura eta euskara unibertso ez direla jakin genuen orduan eta unibertsoa izan ezean jai zeukatela etorkizunean. Teknologia berrien erronka aipatu zuen baten batek, komunikazioen munduan horrek ekarriko ei duen aldaketa, alegia. Kableko telebistaren auzian euskara hutsaren hurrengo izango dela jakinarazi ziguten eta ETBko txoritxoak ezer gutxi egin ahal izango duela komunikazio-arrano arrotzen aurrean. Ez zen panorama samurra, alajaina!

Egun hartako iruzkinek begiak zabaldu zizkiguten bati baino gehiagori eta baita gure egunerokotasunaren borrokaren ikuspegi itxitik ilkitzeko beta eman ere. Ohizko ditugun arazo eta gabeziak ez direla gureak edota gure sektorekoak soilik konturatu ahal izan genuen, euskalgintza osoarenak baizik. Guztion arteko elkarlana beharrezkoa dela ohartu ginen, berriz ere.

Izpiritu horren harian hainbat ekimen interesgarri egin dira aurtan. Munta handienekoa, oraindik gauzatzen ari dena, Euskal Unibertsoa deiturikoa da. Ekimen horrek hamaika lagun bildu ditu euskalgintzaren egoera eta etorkizunaz hausnarketa egitera. Lan horren partaide naiz ni, nahiz eta, orain arte, nire ekarpena hutsaren hurrengo izan den. Irudipena izan dut batzuetan maila teorikoan bakarrik egiten ari direla planteamendu batzuk, akzioan hezitako ni bezalako bati, gaitza jazo ten zaio sarritan teorizazio horren atzeko praktika igartzea. Hala ere, itxaropentsu begiratzen diot nik, ekimena bazterrak harrotzeko gai izango delakoan, baina, aldi berean, ekimena teoriaran gelditu eta praktikan oihartzunik ez izateak kezka sortzen dit. Hori gertatuko balitz, jende eta ideia asko erretzeko la-bea izango litzateke eta nahikoa bidailagun erre ditugu jada euskalgintzaren bidean.

Euskalkom jardunaldiek euskarazko komunikabide idatzien bizitasuna eta pobrezia agerian utzi zituzten. Aberatsak gara aldizkari eta ilusioetan eta pobreak diru eta eraginean. Egiten ari diren lanaren ilusioa igarri zitzaizen bertaratutakoei. Beren produktuetan sinetsi egiten dute eta horregatik diraute komunikabide horiek bizirik. Itolarrian eta murgil-igerian ibiltzen iaioak direla frogatzen ari dira komunikabide horien arduradunak. Gure komunikabide idatzi gehienak (denak, apika), oinarri ahuleko produktuak dira, kazetari eta arduradunen militantismo eta borondate onean oinarrituta eta erdarazko komunikazioen marrazoz betetako itsasoan igerian. Ondo dago hori, gaur gaurkoz euskalgintzako proiektuek militantismoaren indarra eta kutsua behar baitute, baina ez du horrek oinarri nagusienetakoa izan behar. Ilusio eta indar horiei adierazteko eta gauzatzeko bideak eskaini behar zaizkie.

Euskal komunikabideek ezingo dute murgil-igerian luze ibili eta beldur naiz, laster baino azkarrago, ez ote daitekeen gertatu 1980ko hamarkadaren hasieran jazotakoa: euskal prentsaren itxurazko loralditik basamortu elkorra pasa ginen bat-batean. Jakin badakit egoera ez dela bera, euskalgintza sendoa goa dela eta hartatik zerbait ikasi dugula. Alabaina, sendotasun horrek buztinezko oinak ez ote ditu?

Euskal prentsaren loraldian edo bizi gara, gero eta gehiago dira euskal komunikabideak, perretxiko moduan ugaritzen ari dira, baina gehiago irakurtzen al da euskaraz? Elhuyarren ordezkari moduan esan behar dut aldaketarik ia ez dela egon gure aldizkariaren irakurle-kopuruan azken hamar urteotan. Gauza bera entzuten zaie gainerako aldizkari nazionalen arduradunei. Gainera, *Egunkaria*-k ere irakurle-goia jo duela dirudi. Baina, teorian bederen, gero eta jende gehiago gara euskaraz irakurtzeko gai eta, errealitatean, gero eta gehiago dira unibertsitate-ikasketak euskaraz egiten dituztenak esaterako. Ondorioz, urtez urte emendatuz joan beharko litzateke gure irakurle-kopurua. Errealitateak ordea, duela hamar urtekoa dela darakusa.

Non dago koska? Gure produktuen kalitatean egongo da zati bat noski. Euskal prentsak dituen baliabideekin produktu duinak egiten dira, baina baliabide eskax horiekin ezin dira inguruko erdarazkoen duintasun-maila berekoak izan. Beraz, erkatzean galtzen ateratzen dira, ia beti. Administrazioak ere erruaren zati bat du, gure medioak bigarren mailakotzat tratatzen baititu, kultura sailetatik iraunarazteko laguntzen baiditu ere. Bigarren mailako izaera hori administrazio publikoaren alor askoren publizitate instituzionalaren banaketan garbi ageri da. Eta azkenik irakurlea dago, aurreko puntu horiei erreparatzeko gai ez dena eta, adibidez, *Egunkaria* ez erostearen aitzakian *Diario Vasco*-k baino kirol-informazio gutxiago duela esaten duena. Eta zaku berean sartu beharko lirateke, erdarazko medioak baino kontsumitzen ez dituzten guraso euskaltzale, euskal irakasle, maisu, andereño, euskarazko irakasle eta antzeko fauna oso ugari hori... Horixe ez da zure kassua irakurle, beraz, erretorika hau barkatu.

Faktore horiek guztiak koktel-ontzian sartu, ondo eragin eta gaurko euskal prentsaren egoera daukazu: itxura nahikoa oneko tuberkulosi-gaixoa. Gaixoa sendatzeko errezeta mirakulosoak niri ez eskatu. Argitaratzaileok lan handia dugu produktua hobetzen, kostuak beheratzen eta baliabide berriak bilatzen, baina administrazioak, oro har, euskal komunikabideak sendo laguntzen ez baditu eta irakurleak ugaritzen ez badira, 1980ko hamarkadaren hasierako krisia ahuntzaren gauerdiko eztula izan daiteke. Elhuyarren ikuspegitik bederen, bideragarritasun ekonomikoaren ikuspegi soiletik aztertuko bagenu, *Elhuyar. Zientzia eta Teknika* argitaratzeari aspaldi utzi genion. Aldizkaria Elhuyar Kultur Elkartearen bandera-untzia delako ari gara; noiz arte eutsi ahal izango diogu?

Kronikatxo hau berrirakurtzean nahikoa goibel atera zaidala konturatu naiz, nahiz eta gai beltz batzuk bazter utzi ditudan, Iparraldeko inkesta soziolinguistikoaren emaitzak adibidez, eta ez zen hori nire asmoa. Eskerrak, 1997ak pozteko arrazoirik emango digun! Izan ere, azken urteotako euskalgintzaren bi erakunde eraginkorrek, Elhuyar Kultur Elkartek eta Udako Euskal Unibertsitateak, hogeita bost urte beteko baitituzte. Zorionak.

XABIER MENDIGUREN BEREZIARTU

EUSKAL ITZULPENGINTZA 1996

Urte batetik bestera nekez gerta liteke aldaketa sakonegirik itzulpengintzari eta bere merkatuari dagokienean, eta ezer baino lehen, joan den urteko ikuspegiaren berri ematean ageritzirako ildo nagusiak zehaztu eta sakondu egin direla esan behar nuke. Deustuko masterrak, dozenerdi bat urtez jarraian ateari ireki ondoren, aurten lehen aldiz ikasle gutxiegi dituelako datorren urtera arte ateari ixtea erabaki du. Beraz, EHUak Gasteizko campusean eskainiko duen masterra izango da unibertsitate-mailan itzultzen ikasteko aukera bakarra eta hemen ere bi urteko ikasketak bakarrera laburbildurik jasoko dira.